

1 MT300 – MĚNOVÁ TEORIE A POLITIKA

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

**MS
MT**
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Účinnost měnové politiky: Peněžní multiplikátory

Struktura

Obecné vymezení

Rozklad peněžního multiplikátoru pro $M1$

Varianty peněžních multiplikátorů

Determinanty peněžních multiplikátorů

Peněžní multiplikátory: obecné vymezení

*Peněžní multiplikátory =
Měnový agregát / Měnová báze*

$$pmM1 = M1 / MB; \quad pmM2 = M2 / MB; \quad pmM3 = M3 / MB$$

*Klíčový „prvek“ určující výslednou rozloženou podobu:
Základna povinných minimálních rezerv*

Peněžní multiplikátor měnového agregátu $M1$

Rozklad (I)

<i>BV</i>	běžné vklady (v domácí měně)
<i>DV</i>	ostatní vklady v domácí měně
<i>ZV</i>	ostatní vklady v zahraničních měnách
<i>OB</i>	oběživo
<i>r</i>	sazby povinných minimálních rezerv
<i>PMR</i>	povinné minimální rezervy bank
<i>DOR</i>	dobrovolné rezervy bank

Peněžní multiplikátor = $M1 / \text{Měnová báze}$

$$\frac{M1}{MB} = \frac{OB + BV}{OB + \text{Rezervy bank}} = \frac{OB + BV}{OB + PMR + DOR}$$

Peněžní multiplikátor měnového agregátu $M1$

Rozklad (II)

Základna povinných minimálních rezerv

Všechny primární vklady v bankách = $BV + DV + ZV$

$$OB + BV$$

$$OB + [(r_{BV} \cdot BV) + (r_{DV} \cdot DV) + (r_{ZV} \cdot ZV)] + DOR$$

$$BV \cdot (OB/BV + BV/BV)$$

$$BV \cdot [(OB/BV) + (r_{BV} \cdot BV/BV) + (r_{DV} \cdot DV/BV) + (r_{ZV} \cdot ZV/BV) + (DOR/BV)]$$

$$1 + (OB/BV)$$

$$(OB/BV) + r_{BV} + r_{DV} \cdot (DV/BV) + r_{ZV} \cdot (ZV/BV) + (DOR/BV)$$

Peněžní multiplikátory měnového agregátu $M1$ (I)

<i>BV</i>	běžné vklady (v domácí měně)
<i>DV</i>	ostatní vklady v domácí měně
<i>ZV</i>	ostatní vklady v zahraničních měnách
<i>OB</i>	oběživo
<i>r</i>	sazby povinných minimálních rezerv
<i>PMR</i>	povinné minimální rezervy bank
<i>DOR</i>	dobrovolné rezervy bank

Základna povinných minimálních rezerv

Všechny primární vklady v bankách = $BV + DV + ZV$

$1 + (OB/BV)$

$(OB/BV) + r_{BV} + r_{DV} \cdot (DV/BV) + r_{ZV} \cdot (ZV/BV) + (DOR/BV)$

Peněžní multiplikátory měnového agregátu $M1$ (II)

Základna povinných minimálních rezerv

Vklady v domácí měně v bankách = $BV + DV$

$$1 + (OB/BV)$$

$$(OB/BV) + r_{BV} + r_{DV} \cdot (OV/BV) + (DOR/BV)$$

Běžné vklady (v domácí měně) v bankách = BV

$$1 + (OB/BV)$$

$$(OB/BV) + r_{BV} + (DOR/BV)$$

Povinné minimální rezervy se nepoužívají

$$1 + (OB/BV)$$

$$(OB/BV) + (DOR/BV)$$

DOR = celkové (!)
rezervy bank

Peněžní multiplikátory měnových agregátů $M1, M2, M3$

Základna povinných minimálních rezerv: $BV + DV$

$$M1 = \text{oběživo} + \text{běžné vklady} = OB + BV$$

$$1 + (OB/BV)$$

$$(OB/BV) + r_{BV} + r_{DV} \cdot (DV/BV) + (DOR/BV)$$

$$M2 = M1 + \text{ostatní vklady v domácí měně} = OB + BV + DV$$

$$1 + (OB/BV) + (DV/BV)$$

$$(OB/BV) + r_{BV} + r_{DV} \cdot (DV/BV) + (DOR/BV)$$

$$M3 = M2 + \text{ostatní vklady v zahraničních měnách} \\ = OB + BV + DV + ZV$$

$$1 + (OB/BV) + (DV/BV) + (ZV/BV)$$

$$(OB/BV) + r_{BV} + r_{DV} \cdot (DV/BV) + (DOR/BV)$$

Determinanty peněžních multiplikátorů ($M1$) (I)

$$pm_{M1} = \frac{1 + (OB/BV)}{(OB/BV) + r_{BV} + r_{OV} \cdot (OV/BV) + (DOR/BV)}$$

Základna povinných minimálních rezerv: $BV + OV$

Determinanty peněžního multiplikátoru pro $M1$

! Za jinak stejných okolností platí:

Růst $r_{BV}, r_{OV}, OB/BV, OV/BV, DOR/BV \rightarrow$ pokles pm_{M1}

Pokles $r_{BV}, r_{OV}, OB/BV, OV/BV, DOR/BV \rightarrow$ růst pm_{M1}

Centrální banka: Sazby povinných minimálních rezerv r_{BV}, r_{OV}

Determinanty peněžních multiplikátorů ($M1$) (II)

Determinanty peněžního multiplikátoru pro $M1$

! Za jinak stejných okolností platí:

Růst $r_{BV}, r_{OV}, OB/BV, OV/BV, DOR/BV \rightarrow$ pokles pm_{M1}

Pokles $r_{BV}, r_{OV}, OB/BV, OV/BV, DOR/BV \rightarrow$ růst pm_{M1}

**Veřejnost: Poměry oběživa a ostatních vkladů
na běžných vkladech**

$OB/BV, OV/BV$

- bohatství společnosti (ekonomický růst)
- očekávaná výnosnost aktiv (vliv bank na úrokovou míru)
↔ inflační očekávání
- likvidita aktiv
- rizikovost aktiv (důvěryhodnost 2. stupně bankovního systému, riziko změny měnového kursu domácí měny)
- rozsah nezákonných činností v ekonomice (jen OB/BV)

Determinanty peněžních multiplikátorů ($M1$) (III)

Determinanty peněžního multiplikátoru pro $M1$

! Za jinak stejných okolností platí:

Růst $r_{BV}, r_{OV}, OB/BV, OV/BV, DOR/BV \rightarrow$ pokles pm_{M1}

Pokles $r_{BV}, r_{OV}, OB/BV, OV/BV, DOR/BV \rightarrow$ růst pm_{M1}

Banky: Poměr dobrovolných rezerv na běžných vkladech

DOR/BV

- průměrná nákladnost vkladů a průměrná výnosnost aktiv bank
- změny sazeb povinných minimálních rezerv
- inflační očekávání
- očekávání výrazné změny tempa ekonomického růstu
- dostupnost a nákladnost (úroková míra) mezibankovních úvěrů a úvěrů od centrální banky
- časová struktura a sezónní výkyvy vkladů
- stabilita resp. nestabilita měnového kursu domácí měny
- důvěryhodnost 2. stupně bankovního systému